

Aleg 1144

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego ze sprawozdania Wydziału krajowego o udzielaniu bezprocentowych pożyczek na osuszenie i drenowanie gruntów.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 31. sierpnia 1909 l. 85.839 przedstawił Wydział krajowy wyniki osiągnięte w drugim roku udzielania bezprocentowych pożyczek na osuszanie i drenowanie gruntów z funduszu pożyczkowego, utworzonego na ten cel wskutek uchwały Sejmu krajowego z dnia 14. listopada 1905.

W roku 1908 miał Wydział krajowy do dyspozycji:

a) nierozdaną w roku 1907 resztę I-szej raty pożyczki zaciągniętej w roku 1907 w kwocie	33.473 K 98 h
b) odpisaną w roku 1908 z udzielonych, a nie wyczerpanych pożyczek kwotę.	47.914 „ 01 „
c) II-gą ratę pięciomilionowej pożyczki t. j.	500.000 „ — „
razem	581.387 K 99 h.

Powyższą II. ratę pożyczki, Wydział krajowy zaciągnął podobnie jak w roku 1907 w Banku krajowym 23 maja 1908 w 4% obligacjach komunalnych IV. emisji po kursie 94 za sto, tak, że gotówką uzyskano kwotę 462.535 K 46 h.

Różnicę pomiędzy powyższą gotówką, a nominalną wysokością pożyczki w kwocie 27.214 K 54 h pokryto z dotacji dyspozycyjnej na drobne melioracje.

W roku 1908 udzielono ogółem tylko 20 pożyczek poszczególnym właścicielom drenować się mających gruntów w łącznej sumie 375.732 Koron.

Gdy na ten cel przeznaczone fundusze wynosiły j. w. zestawiono, ogółem 581.387 K 99 h, okazuje się, że z końcem roku 1908 pozostała nierozdzielona kwota 205.655 K 99 h.

Jako powód tak niekorzystnego wyniku podaje Wydział krajowy, że pewna ilość właścicieli gruntów zbyt późno zrezygnowała z promes na pożyczki bezprocentowe, tak, że zabrakło już czasu do udzielenia i zrealizowania nowych pożyczek.

Taki brak punktualności u niektórych właścicieli gruntów jest ubolewania godny i należy z całym naciskiem urgować odciągających się ze swoją decyzją interesowanych, by umożliwić w ciągu roku rozdzielenie całej będącej do dyspozycji kwoty. Komisya uważa, że w tym celu potrzebnem jest powiększenie liczby referentów krajowego biura melioracyjnego, która w dzisiejszym stanie wobec tak ogromnego rozwoju melioracji w kraju, a zwłaszcza wielkich przedsięwzięci powstałych wskutek ustaw krajowych, jest stanowczo za małą, jeżeli się nadto weźmie na uwagę, iż referenci obok załatwiania aktów, dotyczących spraw melioracyjnych, są nadto obowiązani do kontroli wykonywanych przez kraj i państwo robót publicznych.

W roku 1908 wykonano drenowanie przy pomocy bezprocentowych pożyczek, ogółem w 27 majątnościach 955 ha czyli 1.660 morgów (o 31 morgów więcej, jak w roku 1907). Koszta rzeczywiste wykonanych robót wynosiły ogółem 338.320 K 21 h, a drenowanie jednego morga kosztowało średnio 198 K.

Roboty powyższe wykonywali w przeważnej części właściciele sami we własnym zarządzie przy pomocy przydzielonych krajowych dozorców drenarskich, w dwóch zaś majątnościach na życzenie interesowanych właścicieli oddał Wydział krajowy wykonanie rzeczonych robót w przedsiębiorstwo Bankowi melioracyjnemu.

W obu wypadkach porucił Wydział krajowy wytyczenie i peryodyczną kontrolę robót siedmiu urzędnikom technicznym krajowego biura melioracyjnego.

W sprawozdaniu Wydziału krajowego nie ma niestety wzmianki, czy w r. 1908 przeprowadzono lustrację tych robót przez jednego ze starszych i więcej doświadczonych inżynierów.

Postęp robót w porównaniu z rokiem 1907 jest bardzo nieznaczny i nie może być uznany za wystarczający, zwłaszcza jeżeli się weźmie na uwagę, że na poczet pożyczek przyznanych w latach 1907 i 1908 w kwocie 794.344 K 01 h, wypłacono faktycznie 605.108 K 49 h i że z końcem r. 1908 pozostało do wypłaty 189.235 K 52 h.

Okazuje się przeto, że tempo wykonywanych robót było zbyt powolne, a winę tego ponoszą przeważnie właściciele wykonywujący roboty we własnym zarządzie, którzy nie wyczerpują przyznanego im kredytu. Wedle zasięgniętych informacyj postęp robót wykonywanych jako przedsiębiorstwo przez Bank melioracyjny w porównaniu z robotami wykonywanymi przez właścicieli we własnym zarządzie jest znacznie szybszy, gdyż wedle umowy zawartej między Wydziałem krajowym a Dyrekcyą wymienionego Banku, bywa temuż Bankowi naznaczony termin do ukończenia robót pod grozą utraty kaucyi. Zgodne relacje przydzielonych do kontroli inżynierów krajowego biura melioracyjnego oraz opinii interesowanych właścicieli wykazują, że jakoś wykonywanych przez Bank melioracyjny robót i dostarczonych materiałów może być pod każdym względem uznana za odpowiednią. Wobec tego byłoby może pożądanem, by w celu uzyskania szybszego tempa i większego postępu na tem polu, Wydział krajowy uwzględnił i popierał wykonywanie robót za pomocą Banku melioracyjnego w szerszym zakresie przy zachowaniu jak. najściślejszej kontroli ze swej strony.

Wedle sprawozdania Wydziału krajowego wynosiły koszta, jakie z powodu wykonywania robót przy pomocy bezprocentowych pożyczek zmuszony był pokryć fundusz krajowy w r. 1908, poważną kwotę 63.570 K 23 h (w tem 27.214 K 54 h z powodu różnicy między uzyskaną gotówką a nominalną wartością efektów pożyczki). Z tego wynika, że gdy w r. 1908 wydrenowano ogółem 1.660 morgów, fundusz krajowy przyczynił się do kosztów jednego morga kwotą 38 K 29 h.

Jakkolwiek tak wydatna ofiarność funduszu krajowego dla popierania melioracji gruntów zasługuje na wszelkie uznanie, to jednak bezwarunkowo należy dążyć do umniejszenia powyższych kosztów, co w każdym razie nastąpi, jeżeli obszar wydrenowany przy pomocy bezprocentowych pożyczek w ciągu jednego roku będzie znacznie większy jak dotąd.

Wskutek zbytnej powolności robót i niewyczerpania przeznaczonych na ten cel funduszków zyskuje tylko c. k. Skarb państwa, któremu w myśl umowy zawartej między Wydziałem krajowym a c. k. Ministerium rolnictwa w sprawie udzielania pożyczek bezprocentowych przypadają procenta od ułożonej w Banku krajowym niezużytej gotówki.

Z tego tytułu wypłacono w roku 1908 c. k. Skarbowi państwa kwotę 14.100 K 80 h.

Gdy zaś c. k. Ministerstwo rolnictwa wyasygnowało w r. 1908 tytułem odsetek zaciągniętych w Banku krajowym pożyczek 41.000 K, przeto w uwzględnieniu wypłaconej c. k. Skarbowi państwa kwoty, okazuje się, że udział c. k. Skarbu państwa w popieraniu na tem polu melioracyi wynosił tylko 26.899 K 20 h. i w porównaniu z udziałem funduszu krajowego z kwotą 63.570 K 23 h. był znacznie mniejszy.

Sprawozdanie Wydziału krajowego wyraża ponownie ubolewanie z powodu braku rurek drenowych w kraju, wskutek czego koszta drenowania gruntów znacznie się podwyższają, potrzebny bowiem materiał drenowy, o ile go krajowe cegielnie nie mogą dostarczyć, muszą interesowani sprowadzać ze Szląska, z Moraw a nawet z Niższej Austrii.

Wprawdzie Wydział krajowy na podstawie upoważnienia Sejmu starał się temu brakowi rurek drenowych zapobiedz przez zakupno i wypożyczanie do bezpłatnego użytku pięciu wielkich pras drenarskich, wobec jednak silnie wzmagającej się akcyi na polu drenowania środek ten okazuje się niewystarczającym.

Wedle zasiągniętych informacyi może pięć pras drenarskich wyrobić w ciągu roku w najlepszych warunkach 5 milionów rurek. Biorąc za podstawę ilość wydrenowanych gruntów w roku 1908, które wedle sprawozdania Wydziału krajowego o melioracyach wynosiła 4.321 morgów, do tego obszar wydrenowany przez Bank melioracyjny około 2.000 morgów, razem 6.321 morgów i przyjąwszy zapotrzebowanie rurek na wydrenowanie jednego morga około 2.000 sztuk, okaże się, że zapotrzebowanie rurek drenowych wynosiło około 12 milionów, z czego połowa miała być sprowadzoną z zagranicy.

Cyfry powyższe świadczą wymownie, że dotychczasowa akcyja w celu podniesienia produkcyi rurek drenowych w kraju nie jest wystarczającą i że zachodzi konieczna potrzeba obmyślenia środków zapobiegających sprowadzaniu z zagranicy tego materiału, który może i powinien być w kraju wyrobionym.

Kończąc, Komisyja wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 31. sierpnia 1909 l. 85.839 o udzielaniu pożyczek bezprocentowych na drenowanie i osuszanie gruntów.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu pod rozwagę sprawę wydatniejszego poparcia wyrobów rurek drenowych w kraju, a to przy pomocy funduszu przemysłowego lub inwestycyjnego i przedłożyć Sejmowi wnioski na najbliższej sesyi.

Przewodniczący:
Brykczyński.

Sprawozdawca:
Kleski.

1011

1012